

STRESZCZENIE Z WDRAŻANIA NPRCz 2.0 ZA 2023 ROK PODAWANE DO WIADOMOŚCI PUBLICZNEJ

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025 (NPRCz 2.0) został przyjęty uchwałą nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”⁴⁵ (z późn. zm.).

Program realizuje Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (w zakresie Priorytetów 1, 2 i 4), we współpracy z Ministrem właściwym do spraw oświaty i wychowania (wdrażanie Priorytetu 3).

Zgodnie z przyjętymi założeniami NPRCz 2.0. na lata 2021–2025 ma tworzyć warunki dla realizacji działań proczytelniczych na poziomie społeczności lokalnych. Pośrednio program powinien zmniejszać obawy dorosłych przed kształceniem ustawicznym. Istotnym elementem Programu jest wzmacnianie kompetencji czytelniczych dzieci i młodzieży, które wpływają na sukces uczniów w szkole, a w późniejszym życiu pozwalają pokonywać ograniczenia i trudności związane z mniej sprzyjającym środowiskiem społecznym.

Grupą odbiorców docelowych NPRCz 2.0 są czytelnicy i użytkownicy wszystkich typów bibliotek publicznych z całego kraju, a także dzieci, młodzież i osoby dorosłe korzystające z bibliotek szkolnych i pedagogicznych oraz dzieci z placówek wychowania przedszkolnego.

Celem głównym Programu - wyznaczonym na lata 2021-2025, jest *Wzmocnienie czytelnictwa w Polsce oraz rozwój bibliotek do 2025.*

Program został podzielony na Priorytety, do których przypisano Kierunki interwencji

1. Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych.

- 1.1 Kierunek interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych.
- 1.2 Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek.

2. Priorytet 2: Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych.

- 2.1 Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025,

⁴⁵ Uchwała RM oraz załącznik są dostępne na stronie internetowej MKiDN, pod adresem: <https://bip.mkidn.gov.pl/pages/legislacja/programy-wieloletnie/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa-2-0-na-lata-2021-2025.php> (dostęp z dnia 22.04.2024 r.)

3. Priorytet 3: Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych.
 - 3.1 Kierunek interwencji 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego.
 - 3.2 Kierunek interwencji 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych.
4. Priorytet 4: Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa.
 - 4.1 Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność,
 - 4.2 Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

Realizacja Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021–2025 jest prowadzona na kilku poziomach i zakłada ścisłą współpracę ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Kluczową rolę w tym zakresie pełni komunikacja prowadzona na poziomie Operatorów Priorytetów NPRCz 2.0, realizowana m.in. poprzez cykliczne spotkania grup roboczych utworzonych na potrzeby NPRCz 2.0 tj. Grupy roboczej ds. monitoringu i ewaluacji Programu oraz Grupy roboczej ds. promocji NPRCz 2.0.

Informacja o wykonaniu wskaźników Programu.

Na potrzeby wdrażania *Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025* przyjęto, iż kluczowe znaczenie ma prowadzenie polityki publicznej w oparciu o zgromadzone dane, wnioski, rekomendacje, analizy oraz ocenę efektywności i skuteczności prowadzonych działań. Służyć temu będą informacje otrzymywane w ramach bieżącego monitoringu, badań i ewaluacji prowadzonych na potrzeby NPRCz 2.0.

W treści NPRCz 2.0 (rozdział X) określono sposób i zasady gromadzenia danych. Wskazano, iż wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu bezpośredniego zostały określone na poziomie projektu, przy czym wskaźniki produktu są powiązane wprost z wydatkami ponoszonymi w projekcie, a wskaźniki rezultatu bezpośredniego odnoszą się do bezpośrednich efektów projektu, których realizacja jest wynikiem projektu, ale mogą mieć na nią wpływ także inne czynniki zewnętrzne. Przedstawiono także założenia dotyczące wskaźników dla NPRCz 2.0 oraz zasady szacowania ich wartości pośrednich i docelowych.

Dodatkowo na potrzeby NPRCz 2.0 stworzono wykaz monitorowanych wskaźników, dla których nie szacowano wartości, dla których jednak dane będą gromadzone wraz z postępowaniem realizacji Programu.

Jednocześnie w treści NPRCz 2.0 zaznaczono, iż dla oceny postępów w osiągnięciu celu głównego i celów szczegółowych przypisanych poszczególnym priorytetom stosuje się przyporządkowane do nich wskaźniki, obrazujące pożądaną zmianę sytuacji społeczno-gospodarczej.

Tabela Szczegółowe zestawienie wykonania wskaźników NPRCz 2.0 w 2023 r.

W celu czytelnej prezentacji danych dotyczących wskaźników NPRCz 2.0 wprowadzono zaokrąglenie danych do tysięcy i milionów, z zachowaniem prezentacji danych do dwóch miejsc po przecinku. Rozwiązanie zastosowano dla tych wskaźników, w odniesieniu do których osiągnięte wartości wskazywały na zasadność takiego zaokrąglenia.

Poniżej, w tabeli w kolumnach nr 7 i 11 dane opisane jako: „% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego” oraz „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” przedstawiają obliczenie wartości % z zachowaniem dokładności do danych jednostkowych, które są również przywoływane w tekście sprawozdania w nawiązaniu do wybranych danych prezentowanych w tabeli. Wykazany w tabeli poniżej % realizacji wartości docelowej danego wskaźnika jest zgodny z osiągniętym, natomiast może on nieznacznie różnić się od wartości jaka wynika z obliczeń dokonanych na podstawie danych po zaokrągleniu.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = 6/5 * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = 10/8 * 100\%$
Cel główny										
CG_R_1	nie dotyczy	rezultat	Poziom czytelnictwa (czytanie przynajmniej jednej książki w ciągu roku)	40,0%	43,0%	107,50%	41,0%	nie dotyczy	43,00%	104,88%
CG_R_2	nie dotyczy	rezultat	Poziom wykorzystania nowości wydawniczych zakupionych do bibliotek szkolnych w ramach NPRCz 2.0.	74,0%	60,17%	81,31%	74,0%	nie dotyczy	60,17%	81,31%
CG_R_3	nie dotyczy	rezultat	Poziom społecznego oddziaływania bibliotek	19,0%	16,6%	87,37%	20,0%	nie dotyczy	16,60%	83,00%

⁴⁶ Wartość przedstawia wyniki obliczeń z zachowaniem dokładności do danych jednostkowych i może nieznacznie różnić się od wartości otrzymanej po dokonaniu obliczeń danych po zaokrągleniu.

⁴⁷ Wartość przedstawia wyniki obliczeń z zachowaniem dokładności do danych jednostkowych i może nieznacznie różnić się od wartości otrzymanej po dokonaniu obliczeń danych po zaokrągleniu.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = 6/5 * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = 10/8 * 100\%$
CG_P_1	wartość dla Priorytetów w 1-4 razem	produkt	Liczba bibliotek i placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (w tys.)	7,58 tys. ⁴⁸	7,13 tys.	94,06%	36,38 tys. ⁴⁹	21,23 tys.	21,13 tys.	58,07% ⁵⁰
Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1										

⁴⁸ W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji (począwszy od danych dla 2023 r.) nastąpiła zmiana wartości wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1, a tym samym wartość wskaźnika CG_P_1 dla wszystkich czterech Priorytetów, tj. dla wskaźnika przypisanego do celu głównego Programu. Pierwotnie założoną wartość wskaźnika dla 2023 r. na poziomie celu głównego tj. 7,68 tys. zastąpiono wartością skorygowaną tj. 7,58 tys. Wykazane w sprawozdaniu za 2023 r., w kolumnie nr 7, wartości w % wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego dla wskaźnika CG_P_1 celu głównego odnoszą się do nowej, obecnie obowiązującej wartości tego wskaźnika.

⁴⁹ W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji nastąpiła zmiana wartości docelowej wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1, a tym samym wartość docelowa wskaźnika CG_P_1 dla wszystkich czterech Priorytetów, tj. dla wskaźnika przypisanego do celu głównego Programu. Pierwotnie założoną wartość docelową wskaźnika na poziomie celu głównego tj. 36,74 tys. zastąpiono wartością skorygowaną tj. 36,38 tys. Wykazane w sprawozdaniu za 2023 r., w kolumnie nr 11, wartości w % dla wskaźnika CG_P_1 celu głównego odnoszą się do nowej, obecnie obowiązującej wartości docelowej tego wskaźnika.

⁵⁰ Dla wskaźnika CG_P_1 pozycja „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” w kolumnie 11 została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów z beneficjentami w latach 2021-2023. Mając na uwadze fakt, iż dla wybranych Kierunków interwencji NPRCz 2.0 zadania są realizowane w okresie wykraczającym poza jeden rok kalendarzowy, przy założeniu, iż wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy zostaną pomyślnie zakończone, wartość wskaźnika wyniosłaby: 58,34%. W odniesieniu do Kierunków interwencji, w których projekty są realizowane przez minimum dwa lata, w odniesieniu do wskaźnika CG_P_1, wykazano w pozycji „% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.” wartość odnoszącą się do już zrealizowanych umów, jednak w przypisie dla każdej z nich wskazano zakładaną wartość, wynikającą z liczby nadal realizowanych umów.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = \frac{6}{5} * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = \frac{10}{8} * 100\%$
CG_P_1	1.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	2,50 tys.	2,27 tys.	90,60%	12,50 tys.	7,18 tys.	7,18 tys.	57,43%
CG_P_1_a	1.1.	produkt	w tym: liczba bibliotek, które w ramach NPRCz 2.0. zakupiły usługę zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków	0,90 tys.	0,78 tys.	86,67%	4,35 tys.	2,13 tys.	2,13 tys.	49,01%
P_1	1.1.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	2,90 mln	3,18 mln	109,66%	14,43 mln	10,23 mln	10,23 mln	70,89%

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = \frac{6}{5} * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = \frac{10}{8} * 100\%$
CG_P_1	1.2.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	21 ⁵¹	21	100,00%	142 ⁵²	142	130	91,55% ⁵³
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2										

⁵¹ W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji nastąpiła zmiana wartości wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1, począwszy od danych dla 2023 r. Pierwotnie założoną wartość wskaźnika dla 2023 r. tj. 116 zastąpiono wartością skorygowaną tj. 21 Wykazane w kolumnie nr 7 w sprawozdaniu za 2023 r. wartości w % wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego odnoszą się do nowej, obecnie obowiązującej wartości dla wskaźnika CG_P_1 w Priorytecie 1, Kierunek interwencji 1.2.

⁵² W 2023 r. została przyjęta uchwała nr 23/2023 Rady Ministrów z dnia 14.02.2023 zmieniająca uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025”. W wyniku nowelizacji nastąpiła zmiana wartości docelowej wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2. w Priorytecie 1. Pierwotnie założoną wartość docelową wskaźnika: 496 zastąpiono wartością skorygowaną tj. 142, wynikającą z wdrażania K.I.1.2. Wykazane w sprawozdaniu za 2023 r. wartości w % dla K.I.1.2. odnoszą się do nowej, obecnie obowiązującej wartości docelowej wskaźnika CG_P_1 dla Kierunku interwencji 1.2.

⁵³ Wartość 91,55% dla Kierunku interwencji 1.2. wykazana w sprawozdaniu za 2023 (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy zostaną z sukcesem zakończone, wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 1.2 wyniosłaby: 100%.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = \frac{6}{5} * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = \frac{10}{8} * 100\%$
CG_P_1	2.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	23 (95)	32 (73)	139,13% (76,84%)	164	80	39	23,78% ⁵⁴
P_4	2.1.	produkt	Liczba bibliotek objętych wsparciem, które w wyniku projektu dostosowano do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	13	22	169,23%	93	63	27	29,03% ⁵⁵
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3										

⁵⁴ Wartość 23,78% dla Kierunku interwencji 2.1. wykazana w sprawozdaniu za 2023 (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy (dotyczące projektów inwestycyjnych) zostaną z sukcesem zakończone, wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 2.1. wyniosłaby: 48,78%. Wykazana w sprawozdaniu za 2023 r. wartość (48,78%), wynikająca z założenia skutecznej realizacji wszystkich dotychczas podpisanych umów, jest niższa od tej wykazanej w sprawozdaniu z realizacji NPRCz 2.0 za 2022 r. – tj. 50,61%. Sytuacja ta wynika z faktu, iż w roku sprawozdawczym (tj. 2023 r.) realizowane były 3 inne zadania (3 biblioteki objęte wsparciem) objęte umowami, które w trakcie roku sprawozdawczego zostały rozwiązane na mocy porozumienia stron. Wszystkie 3 sytuacje dotyczyły zadań rozpoczętych w 2022 r., realizowanych na dzień 31.12.2022 r., ujętych w sprawozdawczości za 2022 r.

⁵⁵ Wartość 29,03% dla wskaźnika P_4 w Kierunku interwencji 2.1. wykazana w sprawozdaniu za 2023 r. (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy (dotyczące projektów inwestycyjnych) zostaną z sukcesem zakończone, wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 2.1 wyniosłaby: 67,74%.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = \frac{6}{5} * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = \frac{10}{8} * 100\%$
CG_P_1	K.I. 3.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	2,80 tys.	1,80 tys.	64,11%	13,10 tys.	6,18 tys.	6,18 tys.	47,18%
P_1	K.I. 3.1	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	366,00 tys.	265,86 tys.	72,64%	1,70 mln	1,08 mln	1,08 mln	63,24%
CG_P_1	K.I. 3.2	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	2,20 tys.	2,97 tys.	135,05%	10,30 tys.	7,50 tys.	7,50 tys.	72,84%
P_1	K.I. 3.2.	produkt	Liczba zakupionych nowości w bibliotekach/ placówkach wychowania przedszkolnego objętych wsparciem (zakupionych z projektu)	0,53 mln	0,95 mln	181,33%	2,40 mln	2,55 mln	2,55 mln	106,17%

Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = \frac{6}{5} * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = \frac{10}{8} * 100\%$
CG_P_1	K.I. 4.1.	produkt	Liczba bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	45(90)	46(93)	102,22% (103,33%)	180	142	95	52,78% ⁵⁶
RB_7	K.I. 4.1.	rezultat bezpośredni	Liczba zrealizowanych projektów edukacyjno-animacyjnych w ramach partnerstw	360	626 ⁵⁷	173,89%	1395	1018 ⁵⁸	1461 ⁵⁹	104,73%
P_9	K.I. 4.2.	produkt	Zasięg kampanii, rozumiany jako liczba osób, które zetknęły się z komunikatami informacyjnymi NPRCz 2.0. przynajmniej jeden raz w trakcie trwania kampanii	18,5 mln	26,4 mln ⁶⁰	142,70%	96,8 mln	nie dotyczy	72,4 mln	74,79%

⁵⁶ Wartość 52,78% dla Kierunku interwencji 4.1. wykazana w sprawozdaniu za 2023 r. (jako % realizacji wartości docelowej dla 2025 r.) została wyznaczona na podstawie zrealizowanych umów w tym Kierunku interwencji. Przy założeniu, że wszystkie podpisane i nadal realizowane umowy zostaną z sukcesem zakończone wartość wskaźnika dla Kierunku interwencji 4.1. wyniosłaby: 78,89%.

⁵⁷ Wartość stanowi sumę liczb projektów sprawozdanych przez 93 beneficjentów za rok 2023.

⁵⁸ Wartość stanowi sumę skumulowaną z lat 2021-2023, co obejmuje: 617 projektów szacowanych do realizacji w latach 2021-2022 oraz 401 projektów szacowanych do realizacji w 2023 r. (szacowanych do realizacji tj. danych zadeklarowanych we wnioskach beneficjentów BLISKO).

⁵⁹ Wartość stanowi sumę skumulowaną z lat 2021-2023 (projekty zrealizowane w poszczególnych latach 298 (2021), 537 (2022), 626 (2023)).

⁶⁰ Zgodnie z wynikami, przeprowadzonego przez Operatora Priorytetu 4 NPRCz 2.0, Badania kampanii promocyjnej w 2023 r. całkowita rozpoznawalność kampanii to 24% wśród ogółu (wskaźnik wyliczony w oparciu o deklarowaną znajomość wszystkich analizowanych elementów kampanii: filmu, reklam radiowych oraz screenów ze spotów. Wartość wskaźnika P_9 za 2023 r.: został wyliczony procent osób,

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Realizacja wskaźnika w okresie sprawozdawczym			Realizacja wskaźnika od początku realizacji programu			
				Wartość docelowa dla okresu sprawozdawczego	Wartość osiągnięta	% realizacji wartości docelowej dla okresu sprawozdawczego	Wartość docelowa dla 2025 r.	Wartość szacowana na dzień zakończenia realizacji projektu (na podstawie wszystkich podpisanych umów)	Wartość osiągnięta od początku realizacji programu	% realizacji wartości docelowej dla 2025 r.
1	2	3	4	5	6	$7^{46} = \frac{6}{5} * 100\%$	8	9	10	$11^{47} = \frac{10}{8} * 100\%$
P_10	K.I. 4.2.	produkt	Liczba wejść na stronę www NPRCz 2.0	55,00 tys.	172,00 tys.	312%	280,00 tys.	nie dotyczy	339,58 tys.	121,28%

Wyjaśnienie oznaczeń ID przyjętych dla wskaźników NPRCz 2.0.:

CG_R – wskaźnik rezultatu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0., CG_P – wskaźnik produktu przyjęty dla celu głównego NPRCz 2.0. (monitorowany na poziomie każdego z Priorytetów), P – wskaźnik produktu, przyjęty dla danego Kierunku interwencji (ten sam wskaźnik, oznaczony tym samym numerem, może mieć zastosowanie w odniesieniu do kilku Kierunków interwencji NPRCz 2.0.), RB – wskaźnik rezultatu bezpośredniego, przyjęty dla danego Kierunku interwencji.

które zetknęły się z kampanią telewizyjną, radiową i internetową: $24\% \text{ z } 74\,316\,914 \text{ mln zasięgu } [0,24 * (17473954 + 42\,016\,337 + 14826623)] = 17\,836\,059,36$. Dodając do tego 8 567 831 mln zasięgu kampanii outdoorowej otrzymano wartość 26 403 890,36.

Szczegółowe zestawienie wskaźników monitorowanych NPRCz 2.0 za 2023 r.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2023 r.
Cel główny					
CG_P_2	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	produkt	Liczba unikalnych bibliotek (publicznych, szkolnych i pedagogicznych) oraz placówek wychowania przedszkolnego objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	6,16 tys. ⁶¹
RB_1	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba użytkowników zarejestrowanych w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	6,97 mln
RB_2	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba czytelników (użytkowników aktywnie wypożyczających) w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	6,19 mln
RB_3	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba wypożyczeń na zewnątrz w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	98,16 mln
RB_4	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	518,20 tys.

⁶¹ W obliczeniach wskaźnika CG_P_2 uwzględniono niepowtarzające się biblioteki publiczne, niepowtarzające się placówki wychowania przedszkolnego oraz niepowtarzające się biblioteki szkolne i pedagogiczne niezależnie od etapu realizacji projektu tzn. uwzględniono projekty niezakończone, które są realizowane w okresie dłuższym niż jeden rok sprawozdawczy (co jest zasadniczą różnicą w stosunku do wskaźnika CG_P_1).

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2023 r.
RB_dodatkowy_1	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba uczestników zorganizowanych konkursów, imprez, lekcji bibliotecznych itp. wydarzeń w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	11,15 mln
RB_dodatkowy_2	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono koła lub kluby czytelnicze	sprawozdania beneficjentów	1,81 tys.
RB_dodatkowy_3	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bibliotek objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0., w których uruchomiono koła lub kluby inne niż czytelnicze	sprawozdania beneficjentów	1,31 tys.
RB_dodatkowy_4	PI (K.I. 1.1. / K.I.1.2.)/ PII/ P III(K.I.3.1. / K.I.3.2)/ P IV (K.I. 4.1.)	rezultat bezpośredni	Udział biblioteki objętej wsparciem w innych (poza NPRCz 2.0.) programach wspierających czytelnictwo	sprawozdania beneficjentów	2,12 tys.
Cel szczegółowy 1 / Priorytet 1					
K_1	PI (K.I. 1.1.)	kontekst	Łączny wolumen publikacji w bibliotekach objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników)	sprawozdania beneficjentów	115,13 mln
P_2	PI (K.I.1.1.)	produkt	Liczba ograniczonych czasowo (miesięcznych) kodów zdalnego dostępu do e-booków/ audiobooków/ synchrobooków z komercyjnych platform internetowych zakupionych przez biblioteki w ramach NPRCz 2.0.	sprawozdania beneficjentów	157,35 tys.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2023 r.	
P_3	P I (K.I.1.1.)	produkt	Liczba e-booków, audiobooków lub synchronobooków udostępnianych z platform zdalnego dostępu zakupionych przez biblioteki w ramach dotacji NPRCz 2.0. i wkładu własnego w innych modelach licencyjnych niż miesięczne kody zdalnego dostępu.	sprawozdania beneficjentów	kody ⁶²	721,92 tys.
					strony	104,52 mln
					publikacje	2,19 mln
RB_5	P I (K.I.1.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba operacji wykonanych w zintegrowanym systemie zarządzania zasobami bibliotek przez jego użytkowników.	sprawozdania beneficjentów	0,76 mln	
Cel szczegółowy 2 / Priorytet 2						
P_6 ⁶³	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba energooszczędnych obiektów bibliotecznych (o wartości zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP=45 kWh/m2/rok) powstałych w ramach projektu.	sprawozdania beneficjentów	13	

⁶² We wskaźniku P_2 wykazano wyłącznie liczbę zakupionych miesięcznych kodów zdalnego dostępu. We wskaźniku P_3 wskazano liczbę pozostałych typów zakupionych kodów, tj. dwu- i trzymiesięcznych.

⁶³ W Odniesieniu do Kierunku 2.1. w Priorytecie 2: 32 z realizowanych w roku sprawozdawczym (tj. w 2023 r.) zadań zakończyło się do 31.12.2023 r.: wskaźniki produktu P_6, P_7 i P_8 (wskazujące na działania już zakończone – przystosowanie, powstanie, poprawienie infrastruktury) dotyczą tych właśnie obiektów objętych zadaniami zakończonymi.

ID wskaźnika	Kierunek Interwencji	Rodzaj wskaźnika	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	WARTOŚĆ w 2023 r.
P_7	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu poprawiły poziom dostosowania obiektu do osób ze szczególnymi potrzebami.	sprawozdania beneficjentów	10
P_8	P II (K.I.2.1.)	produkt	Liczba bibliotek, które w wyniku projektu przystosowały wyraźnie oznakowane pomieszczenie przeznaczone do aktywnej pracy z seniorami (osobami starszymi), z wyposażeniem dostosowanym do tej grupy wiekowej.	sprawozdania beneficjentów	32
Cel szczegółowy 3 / Priorytet 3					
K_1	P III (K.I.3.2)	kontekst	Łączny wolumen publikacji w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych objętych wsparciem w ramach NPRCz 2.0. (z wyłączeniem podręczników).	sprawozdania beneficjentów	25,89 mln
Cel szczegółowy 4 / Priorytet 4					
RB_6	P IV (K.I.4.2.)	rezultat bezpośredni	Liczba wskazań w mediach.	sprawozdanie operatora	15,19 tys.
RB_8	P IV (K.I.4.1.)	rezultat bezpośredni	Liczba bezpośrednich odbiorców/ uczestników projektów edukacyjno-animacyjnych zrealizowanych w ramach partnerstw.	sprawozdania beneficjentów	76,80 tys.

Źródło: na podstawie sprawozdań operatorów

Informacja o wykonaniu planu finansowego Programu w 2023 r.

Na realizację NPRCz 2.0 w 2023 r. zaplanowano kwotę 150.413 tys. zł, wydatkowano zaś 137.446 tys. zł. Stopień finansowania Programu wyniósł 91,4% planu. W roku 2023 z powodu niewydatkowania środków w budżetach Priorytetu 1 i 2 dokonano ich blokady w wysokości – 11. 668 tys. zł (środki inwestycyjne) oraz 34.500 zł (środki bieżące). Szczegółowe zestawienie danych przedstawia tabela poniżej:

Tabela : Informacja o wykonaniu planu finansowego NPRCz za 2023 r. - stan na dzień 31.12.2023 z uwzględnieniem okresu przejściowego

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa					Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)
		Plan		Wykonanie					
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:		Plan (wg uchwały RM)	Wykonanie	
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
RAZEM		150 413	150 413	137 446	86 541	50 905	100 330	114 439	91,4
Priorytet 1	K.I. 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych	34 000	28 873	28 826	28 826	0	66 525	61 570	99,8
	K.I. 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek	9 000	14 179	14 171	14 171	0	0	0	99,9
Priorytet 2	K.I. 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025	63 500	63 500	50 905	0	50 905	25 844	44 662	80,2

w tys. zł

Wyszczególnienie		Środki budżetu państwa					Wkład własny beneficjentów		Stopień realizacji 4/3 (w%)
		Plan		Wykonanie					
		wg uchwały RM	po zmianie	ogółem	z tego:		Plan (wg uchwały RM)	Wykonanie	
					wydatki bieżące	wydatki majątkowe			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Priorytet 3	K.I. 3.1. Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego	8 800	4 634*	4 529	4 529	0	2 200	1 158	97,7
	K.I. 3.2. Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych	20 600	24 766*	24 766	24 766	0	5 150	6 327	100
Priorytet 4	K.I. 4.1. BLISKO – Biblioteka Lokalność Inicjatywy Społeczność Kooperacja Oddolność	6 100	6 300	6 287	6 287	0	611	722	99,8
	K.I. 4.2. Kampania społeczno-informacyjna	6 000	5 700	5 600	5 600	0	0	0	98,2
Monitoring i ewaluacja		463	511	494	494	0	0	0	96,7
Koszty obsługi cz. 24 budżetu państwa		1 800	1 800	1 736	1 736	0	0	0	96,4
Koszty obsługi Priorytetu 3		150	150	132	132	0	0	0	88,0

Dane opracowane na podstawie sprawozdań Operatorów

- Zgodnie zapisami Uchwały NPRCz 2.0”, każdy z Operatorów Priorytetów 1, 2 i 4 (Biblioteka Narodowa, Instytut Książki, Narodowe Centrum Kultury) miał zapewnione środki w wysokości 600 000 zł na obsługę poszczególnych Priorytetów w 2023 roku.
- W 2023 roku dokonano za zgodą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przesunięć środków finansowych, (które znalazły swoje odzwierciedlenie w tabeli powyżej) bowiem zgodnie z zapisami Uchwały NPRCz 2.0 (por *Założenia finansowe przyjęte dla programu wieloletniego pkt 12.*) w ramach części 24 budżetu państwa, w ramach każdego Priorytetu, pomiędzy Priorytetami oraz w zakresie środków przyznawanych na monitoring i ewaluację NPRCz 2.0. oraz środków przyznawanych Operatorom Priorytetów na ich obsługę można dokonywać przesunięć alokacji środków, po akceptacji ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, bez konieczności aktualizacji Programu. Wskazana zmiana będzie realizowana zgodnie z art. 171 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i nie wymaga nowelizacji uchwały o przyjęciu programu wieloletniego. Informacja o dokonanych przesunięciach jest uwzględniana w sprawozdaniu z realizacji Programu za dany rok, w którym zostało dokonane przesunięcie alokacji.

Wprowadzone przesunięcia :

Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego nr DF-I.311.17.2023 z 16 lutego 2023 r., ze środków pierwotnie przeznaczonych na działania promocyjno – informacyjne, Priorytet 4., Kierunek interwencji 4.2., kwota w wysokości 2 300 000 zł (zmniejszenie z kwoty 4 150 000 zł) została rozdysponowana na trzy inne działania:

- d. o 2 000 000 zł została zwiększona dotacja z przeznaczeniem na działania społeczno – wizerunkowe, Priorytet 4., Kierunek interwencji 4.2.;
- e. o 200 000 zł została zwiększona dotacja z przeznaczeniem na koordynację i organizację działań Kierunku interwencji 4.1 w skali ogólnopolskiej, Priorytet 4., Kierunek interwencji 4.1.;
- f. o 100 000 zł została zwiększona dotacja z przeznaczeniem na realizację zadań realizowanych w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025.

Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego nr DF-I.311.121.2023.MR z 7 września 2023 r., nastąpiło zmniejszenie dotacji przyznanej na dofinansowania dla bibliotek publicznych na zakup nowości wydawniczych oraz usługi zdalnego dostępu do książek w formatach e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków w ramach Priorytetu 1 Kierunku

interwencji 1.1 NPRCz. 2.0. na lata 2021-2025 o kwotę 4 638 654 zł. Tą samą decyzją została zwiększona dotacja z przeznaczeniem na zadanie „Realizacja Kierunku interwencji 1.2. „Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek” – Priorytet 1 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 (o kwotę 4 638 654 zł).

Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego nr DF-I.311.168.2023.AL z 12 grudnia 2023 r., nastąpiło zmniejszenie dotacji przyznanej na dofinansowania dla bibliotek publicznych na zakup nowości wydawniczych oraz usługi zdalnego dostępu do książek w formatach ebooków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków w ramach Priorytetu 1 Kierunku interwencji 1.1 NPRCz. 2.0. na lata 2021-2025 (kwota 488 371 zł) oraz zmniejszenie dotacji przyznanej na zadanie „Stan czytelnictwa w Polsce (badanie naukowe BN)” realizowane w ramach Planu Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025 (kwota 51 699 zł). Tą samą decyzją została zwiększona dotacja z przeznaczeniem na zadanie „Realizacja Kierunku interwencji 1.2. „Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek” – Priorytet 1 Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025 (o kwotę 540 070 zł).

Natomiast zgodnie z założeniami Priorytetu 3 NPRCz 2.0, w każdym roku realizacji programu wojewodowie otrzymują środki na obsługę Priorytetu 3 (w wysokości do 0,5% środków przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację zadań Zgodnie z założeniami realizacyjnymi Priorytetu 3 - określonymi w Uchwale nr 69/2021 Rady Ministrów z dnia 21 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025” - nie mniej niż 30% wnioskowanej kwoty wsparcia jest przeznaczona na potrzeby placówek wychowania przedszkolnego. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące placówki wychowania przedszkolnego jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonych w danym roku budżetowym na wsparcie placówek wychowania przedszkolnego, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem szkoły lub biblioteki pedagogiczne wnioskujące o udział w programie. Jeśli kwota wnioskowana przez organy prowadzące szkoły lub biblioteki pedagogiczne jest niższa od kwoty środków budżetu państwa przeznaczonych w danym roku budżetowym na wsparcie szkół i bibliotek pedagogicznych, zespół oceniający wnioski kwalifikuje do objęcia wsparciem placówki wychowania przedszkolnego wnioskujące o udział w programie.

Dokonywanie przesunięć pomiędzy kierunkami działania z zachowaniem wysokości środków z budżetu państwa alokowanych w Priorytecie 3 na dany rok budżetowy - do wysokości 70% środków alokowanych na Kierunek interwencji 3.1. lub Kierunek interwencji 3.2. – jest możliwe po akceptacji ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, bez konieczności aktualizacji Programu(* oznaczono wprowadzone przesunięcia) .

Taka akceptacja została wyrażona (pismo sygn.nr DPNP-WPPiP.4087.65.2022.BS z dnia 03.03.2022 r. z informacją na ten temat zostało przekazane do koordynatorów wojewódzkich Priorytetu 3 NPRCz 2.0.). W związku z tym, przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu wsparcia finansowego poszczególnym wnioskodawcom, możliwe było dokonywanie przesunięć finansowych w obrębie Priorytetu 3.

W roku 2023 na wniosek resortu kultury na podstawie art. 177 ust 1 pkt 2 i ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.) Minister Finansów dokonał (sierpień oraz grudzień) blokady środków niewykorzystanych w roku 2023 w budżecie NPRCz 2.0 na lata 2021-2025 w wysokości 34.500 zł (środki bieżące) oraz 11.668.061 zł (środki inwestycyjne)

Wprowadzona w 2023 r. blokada była konsekwencją niewykorzystanych środków zaplanowanych w budżecie NPRCz 2.0 . Od 2021 r. np. w K.I. 2.1 ok 20% bibliotek rekomendowanych do dofinansowania – na różnym etapie - zrezygnowała z przyznanego dofinansowania. Jako powód, który zmusił ich do wyżej wymienionej decyzji wskazywane były trudności z rozstrzygnięciem procedury przetargowej i wyłonieniem wykonawcy, przedłużające się procedury formalne i prawne, inflacja odnotowywana w cenach usług branży budowlanej i pokrewnych (niemożność wygospodarowania dodatkowych środków na realizację zadania w budżecie beneficjenta/organizatora beneficjenta), czy otrzymanie dofinansowania z innego źródła. Wskazana powyżej sytuacja skutkowałą rozwiązaniem umowy i powiększeniem się puli środków niewykorzystanych w budżecie K.I.2.1 już w 2022 r. oraz w kolejnym roku ze względu na wieloletni charakter realizowanych zadań.

Informacja o realizacji poszczególnych Priorytetów w 2023 roku

Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych

W ramach Priorytetu 1 realizowane są następujące Kierunki interwencji:

1.1. Zakup i dostęp do nowości wydawniczych (zwany dalej K.I.1.1.), którego celem jest wzmocnienie potencjału bibliotek w środowiskach lokalnych poprzez wzrost atrakcyjności i dostępności ich zbiorów oraz

1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek (zwany dalej K.I.1.2.), którego celem jest budowa ogólnopolskiej sieci bibliotecznej poprzez udostępnienie bibliotekom systemu zarządzania zasobami bibliotek Alma i Primo.

Grupą odbiorców docelowych są czytelnicy i użytkownicy bibliotek publicznych, którzy w ramach wsparcia NPRCz 2.0 skorzystają z udoskonalonej i poszerzonej oferty bibliotek publicznych obejmującej zarówno aktualizowane w trybie ciągłym i systematycznie uzupełniane o nowości wydawnicze księgozbiory bibliotek, formy zdalnego dostępu, umożliwiające użytkownikom bibliotek dostęp do książek w formatach e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków także poza godzinami otwarcia placówek bibliotecznych, przez 24 godziny na dobę i 7 dni w tygodniu, jak i nowoczesne narzędzia przeszukiwania zbiorów bibliotecznych.

W Kierunku Interwencji 1.1 w celu otrzymania dofinansowania wnioskodawcy musieli wnieść wkład własny w wysokości 50%, 65% lub 80% w zależności od grupy zamożności, do ustalenia której zastosowano procentowe odniesienie wielkości dochodów podatkowych jednostki do średnich dochodów podatkowych obliczonych odpowiednio dla gmin, powiatów i województw podawanych przez Ministerstwo Finansów.

W 2023 roku na zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych w ramach dofinansowania NPRCz 2.0 przeznaczono kwotę 28 873 tys. zł (plan po zmianach) z czego wydatkowano 28 826 tys. tj. 99,8% otrzymanego przez beneficjentów dofinansowania. Na 2 525 uprawnionych podmiotów dofinansowanie otrzymało **2040** beneficjentów, co stanowi 80,8 %.

Środki w tej wysokości pozwoliły na poszerzenie oferty bibliotek o ponad 3,19 mln nowości wydawniczych w tym: ponad 3,1 mln książek drukowanych, prawie 92 tys. audiobooków i e-booków, ponad 9 tys. zeszytów czasopism oraz 800 publikacji nutowych i kartograficznych. W ramach usługi zdalnego dostępu do książek w formacie e-booków i/lub audiobooków i/lub synchrobooków ofertę czytelniczą wzbogacono o 157 tys. kodów miesięcznych, 722 tys. kodów innych niż miesięczne oraz wykupiono dostęp do 104,5 mln stron oraz prawie 2,2 mln tytułów publikacji od dostawców takich jak: Legimi, EmpikGo, IBUK libra, PWN itp.

Kierunek interwencji 1.2. obejmuje budowę platformy ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez włączanie kolejnych bibliotek do wspólnej platformy informatycznej – systemu Alma i wyszukiwarki Primo, których zaawansowane możliwości technologiczne umożliwiają realizację zadań bibliotek, w tym przede wszystkim gromadzenia, opracowania, przechowywania i udostępniania zbiorów, sporządzania i rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych, wymiany oraz przekazywania materiałów bibliotecznych i informacji. W ramach zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek istnieje możliwość współkatalogowania w czasie rzeczywistym w jednym systemie informatycznym – co bezpośrednio wpływa na minimalizację kosztów ponoszonych przez biblioteki. Ponadto znacząco zwiększy się liczba bibliotek z dostępem do katalogu on-line, co wpłynie na zwiększenie dostępności zbiorów dla czytelników.

W 2023 roku na realizację Kierunku interwencji 1.2 w ramach dofinansowania NPRCz 2.0 przeznaczono kwotę 14. 179 tys zł (plan po zmianach) z czego wydatkowano 14 171 tys.- 99,9% otrzymanego dofinansowania.

W 2023 roku w ramach Kierunki interwencji 1.2. – kolejnych 21 bibliotek dołączyło do ZSZZB i rozpoczęło współkatalogowanie z Biblioteką Narodową. Przyłączono 9 dużych bibliotek publicznych oraz innych zaliczonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego do OSB o księgozbiorach liczących powyżej 50 tys. jednostek zbiorów jak również 12 bibliotek publicznych z województwa lubelskiego .

Biblioteka Narodowa przeprowadziła dla pracowników wszystkich tych bibliotek kompleksowe szkolenia z obsługi systemu Alma. Przygotowano w tym celu materiały szkoleniowe z zakresu katalogowania publikacji z poszczególnych dyscyplin, zasad redakcji i doboru Deskryptorów BN oraz Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Niezwykle przydatną pomocą w trakcie wdrożenia stały się codzienne konsultacje prowadzone przez pracowników Biblioteki Narodowej, której specjaliści zapewnili m.in. bieżące wsparcie i konfigurację systemu zgodnie z potrzebami danej jednostki. Warto zaznaczyć, że każda z przyłączanych bibliotek sama zdecydowała o stopniu wykorzystania u siebie poszczególnych funkcjonalności systemu.

Priorytet 2: Inwestycje w infrastrukturę bibliotek publicznych 2021-2025.

W ramach Priorytetu realizowany jest Kierunek interwencji 2.1. Infrastruktura bibliotek 2021-2025, który służy dostosowaniu bazy infrastrukturalnej gminnych bibliotek publicznych do współczesnych standardów obiektów użyteczności publicznej; stworzeniu warunków lokalowo-technicznych do rozwijania kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców, w tym służących podnoszeniu ich kompetencji czytelnicznych; zwiększeniu poziomu atrakcyjności świadczonych usług bibliotecznych, w szczególności poprzez odpowiednią aranżację przestrzeni i wyposażenie bibliotek.

W Priorytecie 2, w ramach konkursów ogłaszanych dla Kierunku interwencji 2.1., można ubiegać się dofinansowanie projektów, czyli przedsięwzięć polegających na realizacji jednego z następujących zadań: budowa, przebudowa, rekonstrukcja, adaptacja lub modernizacja bibliotecznego obiektu budowlanego, wraz z jego wyposażeniem. Dofinansowanie w K.I. 2.1. wynosi od 500 000 zł do 2 250 000 zł.

W 2023 roku na realizację Kierunku interwencji 2.1 w ramach dofinansowania NPRCz 2.0 przeznaczono kwotę 63 500 tys zł z czego wydatkowano 50 905 tys., co stanowi 80,2 % otrzymanego dofinansowania.

W 2023 roku ogłoszono (lecz rozstrzygnięto dopiero w 2024 r.) III nabór wniosków do konkursu w ramach NPRCz 2.0, Priorytet 2 Kierunek interwencji 2.1. „Infrastruktura bibliotek 2021-2025”. Nabór wniosków dotyczył zadań rozpoczynających się (także dofinansowaniem) w 2024 r. Uprawnieni wnioskodawcy, zgodnie z zapisami § 2 regulaminu konkursu to samorządowe instytucje kultury - gminne biblioteki publiczne będące samodzielnymi instytucjami kultury oraz gminne instytucje kultury, w skład których wchodzi biblioteki publiczne, dla których organem założycielskim jest odpowiednio: gmina wiejska i gmina miejsko-wiejska bez ograniczenia liczby mieszkańców oraz gmina miejska do 100 tys. mieszkańców.

W III naborze wniosków przeprowadzonej w ramach Kierunku interwencji: 2.1. złożono 114 wniosków, w tym 111 wniosków poprawnych formalnie na łączną kwotę dofinansowania 175 mln zł oraz 3 wnioski błędne formalnie.

Średnie udzielone dofinansowanie – na podstawie wszystkich umów realizowanych na (stan 31.12.2023 r. z uwzględnieniem okresu przejściowego) – wynosi ponad 1,6 mln zł, ponad 40% beneficjentów realizujących zadania otrzymało dofinansowanie w kwocie równej lub wyższej niż 2 mln zł. Największą trudnością dla realizujących zadania w 2023 r. ponownie okazał się czynnik zewnętrzny, jakim jest wysoki wskaźnik inflacji. Miało to niekorzystny wpływ na płynność prowadzonych inwestycji czy wymuszało niejednokrotnie konieczność pozyskania dodatkowego finansowania zadania. Jako przyczyny odstąpienia od realizacji zadań (3 przypadki w 2023 r.) wskazywano głównie znaczący wzrost kosztów przeprowadzenia inwestycji.

W całej Polsce powstają obiekty nowoczesne, dostępne architektonicznie, dostosowane do potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności. Od początku okresu programowania dofinansowania przyznawane były zarówno na działania podejmowane w niewielkich gminach wiejskich (np. Sułów na Zamojszczyźnie, Czosnów na Mazowszu, Zabór w Lubuskiem), jak i w większych ośrodkach – Piotrków Trybunalski, Jaworzno czy Czeladź. Godne odnotowania są te przypadki, w których dzięki „Infrastrukturze bibliotek” udaje się realizować kolejne już inwestycje w placówkach bibliotecznych w danej gminie. Dofinansowywane są także działania w obiektach zabytkowych. Inwestycje w obiektach zabytkowych to m.in. adaptacja budynku zabytkowej stacji kolejowej w Targowiskach, w gminie Miejsce Piastowe (Podkarpacie) czy modernizacja zabytkowej siedziby Biblioteki Publicznej Gminy Kozienice (Mazowsze).

Priorytet 3 Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego, bibliotek szkolnych i pedagogicznych

Kolejną częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 jest Priorytet 3 i realizowane w jego ramach Kierunek interwencji 3.1. *Zakup nowości wydawniczych do placówek wychowania przedszkolnego* oraz Kierunek interwencji 3.2. *Zakup nowości wydawniczych oraz elementów wyposażenia do bibliotek szkolnych i pedagogicznych*.

W ramach Priorytetu 3 wsparcie mogą otrzymać w ramach Kierunku interwencji 3.1. - placówki wychowania przedszkolnego - na zakup książek dla dzieci oraz działania promujące czytelnictwo, zaś w ramach Kierunku interwencji 3.2. - szkoły i biblioteki pedagogiczne - na zakup książek oraz elementów wyposażenia do bibliotek dzieci oraz działania promujące czytelnictwo.

W 2023 r. o 1 217 840 nowych książek wzbogaciły się placówki wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz biblioteki pedagogiczne, które wzięły udział w Priorytecie 3.

Ogółem na realizację Priorytetu 3 została przeznaczona z budżetu państwa kwota 29 400 tys. zł, a wykorzystano 29 295 tys. zł (99,6% zaplanowanych środków).

W ramach Kierunku interwencji 3.1. ze wsparcia skorzystało 1 795 placówek wychowania przedszkolnego, w tym oddziały przedszkolne w szkołach i przedszkola zarówno publiczne, jak i niepubliczne. Do placówek wychowania przedszkolnego zostało zakupionych 265 856 książek (w tym 562 632 papierowe, 2 934 audiobooki i 290 książek elektronicznych).

W ramach Kierunku interwencji 3.2. o wsparcie z budżetu państwa ubiegały się organy prowadzące szkoły podstawowe i ponadpodstawowe oraz szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej lub liceum ogólnokształcącego: jednostki samorządu terytorialnego, osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego, osoby fizyczne oraz ministrowie: właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, właściwy do spraw rolnictwa, właściwy do spraw gospodarki klimatu oraz dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą), a także biblioteki pedagogiczne.

W 2023 r. w programie wzięło udział 2 891 szkół (w tym 2 254 podstawowe i 637 ponadpodstawowych). Zgodnie z założeniami Priorytetu 3, organ prowadzący, który otrzymał wsparcie finansowe, był zobowiązany przeznaczyć nie mniej niż 50% kwoty wsparcia otrzymanego w odniesieniu do danej szkoły lub biblioteki pedagogicznej na zakup książek. Ogółem do bibliotek szkolnych i pedagogicznych zostało zakupionych 951 984 nowości wydawniczych. Odsetek lektur szkolnych sięga 38 %.

Do wszystkich szkół objętych wsparciem uczęszcza 892 206 uczniów- 403 573 z nich w 2023 roku wypożyczyło z bibliotek szkolnych nowości wydawnicze zakupione w ramach Priorytetu 3 NPRCz 2.0. w 2023 roku.

Biblioteki szkolne i pedagogiczne, które przystąpiły do programu, miały też możliwość przeznaczyć środki na zakup elementów wyposażenia, aby zmienić organizację przestrzenną i zacząć postrzegać biblioteki jako miejsca przyjazne uczniom. Jak wynika ze sprawozdań, pomieszczenia biblioteczne zostały wyposażone m.in. w: regały biblioteczne, stojaki na książki, pojemniki na karty biblioteczne, drabinki i stopnie biblioteczne, stoliki, krzesła, lampki biurkowe, rolety, żaluzje, przekładki alfabetyczne i działowe, podpórki do książek, wózek biblioteczny, kanapy, szafki na dokumenty biblioteczne, regały ekspozycyjne, gabloty informacyjne, a także pufy i siedziska do kąciaka czytelniczego.

Dokonano również zakupu sprzętu, aby stworzyć/unowocześnić stanowisko pracy nauczyciela bibliotekarza. Zakupione zostały, m.in.: lamy biblioteczne, sprzęt komputerowy, czytniki kodów kreskowych, biblioteczne programy komputerowe i czytniki ebooków.

W ramach Kierunku interwencji 3.1. i Kierunku interwencji 3.2. placówki wychowania przedszkolnego, szkoły i biblioteki pedagogiczne przeznaczały część środków na prowadzenie działań promujących czytelnictwo. W placówkach wychowania przedszkolnego, szkołach i bibliotekach pedagogicznych były organizowane konkursy, akcje czytelnicze, spotkania z twórcami, warsztaty, zajęcia teatralne, kiermasze książek, wystawy, wieczorki poetycko-literackie. Nawiązana została także współpraca między placówkami wychowania przedszkolnego i szkołami a bibliotekami publicznymi i pedagogicznymi.

Priorytet 4 Program dotacyjny dla bibliotek oraz promocja czytelnictwa

Integralną częścią Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 jest także Priorytet 4 i realizowane w jego ramach Kierunek interwencji 4.1. BLISKO – Biblioteka | Lokalność | Inicjatywy | Społeczność | Kooperacja | Oddolność, oraz Kierunek interwencji 4.2. Kampania społeczno-informacyjna.

W drugim naborze BLISKO (2022-2023) ogłoszonym w 2022 r. kwotę blisko 5,5 mln zł przekazano 46 bibliotekom publicznym w 14 województwach na działania podejmowane w ramach konkursu BLISKO (2022-2023). Ogłoszony w 2023 r. III nabór wniosków również kwotę 5,5 mln przekazał na dofinansowanie kolejnym bibliotekom publicznym – 47.

W trzecim naborze BLISKO (2023-2024) ogłoszonym w 2023 r. kwotę 5,5 mln zł Narodowe Centrum Kultury przekazało 47 bibliotekom publicznym w 15 województwach na działania podejmowane w ramach konkursu BLISKO (2023-2024),

stanowiącego element Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025. Dotacje w wysokości od 100 000 zł do 140 000 zł wsparły działania beneficjentów, realizowane w cyklu dwuletnim, w terminie od 29 maja 2023 r. do 15 listopada 2024 r.

W okresie sprawozdawczym w ramach Kierunku interwencji 4.2 realizowano kampanię społeczno-informacyjną z podziałem na kampanię promocyjno-informacyjną oraz społeczno-wizerunkową.

Kampania informacyjno-promocyjna mająca na celu promocję głównych założeń NPRCz 2.0, promocję działań realizowanych przez poszczególnych Operatorów, zwiększenie wiedzy opinii publicznej o osiągniętych rezultatach oraz promowanie podejmowanych przez biblioteki aktywności dla czytelników była w 2023 r. realizowana poprzez następujące działania: kampanię promocyjną w Internecie, rozbudowę strony internetowej, płatną reklamę na Facebooku, produkcję gadżetów i brandingu, kampanię telewizyjną, kampanię radiową, kampanię w prasie, zapewnienie foto- i wideorelacji, przygotowanie i dystrybucję promocyjnych materiałów graficznych, współpracy redakcyjne, stworzenie promocyjnych materiałów wideo oraz kampanię outdoorową.

Na początku roku zakończono prace nad rozbudową strony internetowej www.nprcz.pl, służące zwiększeniu jej funkcjonalności. Działania objęły m.in. rozbudowę podstron dla czytelników, beneficjentów i mediów; publikację kolejnych inspirujących treści dla bibliotekarzy i czytelników o rozbudowę sekcji „materiałów do pobrania”, publikację bieżących informacji dotyczących naborów prowadzonych przez wszystkich operatorów, w tym ich wyników.

Kontynuowana była także współpraca obejmująca stworzenie nowej odsłony „Książkowego nie kalendarza” na 2024 rok. Stworzono nową jego edycję obejmującą projekt graficzny 12 kart z wyzwaniem czytelniczymi po jednym na każdy miesiąc w 2024 roku.

W 2023 r. został uruchomiony profil NPRCz 2.0 w serwisie TikTok, w ramach którego prowadzono obsługę profilu obejmującego m.in. przygotowanie i publikację 8-10 materiałów wideo miesięcznie.

W pierwszej połowie roku został wyemitowany cykl reportaży „Eureka Biblioteka!”, (13 odcinków) powstałych we współpracy z TVP Kultura. Celem serii było przybliżenie najciekawszych bibliotek z całej Polski oraz zaprezentowanie rozwoju, który jest możliwy dzięki szerokiemu wsparciu oferowanemu przez NPRCz 2.0. Szerokozasięgowym działaniem kończącym 2023 r. była realizacja programu telewizyjnego „Wielki Test o czytaniu nie tylko od święta” we współpracy z Telewizją Polską. Podczas programu uczestnicy mogli dowiedzieć się między innymi czym jest NPRCz 2.0

Kampania społeczno-wizerunkowa NPRCz 2.0 koncentrowała się natomiast na poprawie nastawienia wobec czytelnictwa, promocji postaw proczytelniczych oraz

pozycjonowaniu bibliotek jako miejsc atrakcyjnych dla różnych grup wiekowych i była prowadzona przede wszystkim w oparciu o spoty telewizyjne oraz radiowe, organizację działań ambientowych, animację z bohaterami marki oraz współpracę z influencerami.

Głównym działaniem w ramach kampanii społeczno-wizerunkowej była produkcja czterech spotów „Czytaj i wejdź do gry”. Kampania powstała w partnerstwie z Polską Ligą Siatkówki, Polskim Związkiem Lekkiej Atletyki oraz z klubem Legia Warszawa i opierała się na wizerunku znanych i cenionych sportowców: siatkarzy - Marii Stenzel i Mateusza Bieńka, lekkoatlety Tomasza Majewskiego oraz piłkarza Bartosza Kapustki.

Działania ambientowe w 2023 r. objęły organizację dwóch wydarzeń z serii „Czytanie na trawie” drugie wydarzenie odbyło we współpracy z Polskim Radiem S.A. w ramach Lata z Radiem w Parku zdrojowym im. Fryderyka Chopina w Międzyzdrojach. Działania ambientowe NPRCz 2.0 towarzyszyły:

- zawodom lekkoatletycznym odbywającym się w ramach Memoriału Janusza Kusocińskiego na Stadionie Śląskim w Chorzowie,
- piknikowi literackiemu „Imieniny Jana Kochanowskiego” organizowanym przez Bibliotekę Narodową,
- na mistrzostwach Polski juniorów w lekkoatletyce w Lublinie
- wakacyjnej akcji „Pociąg do czytania” w partnerstwie z PKP S.A, podczas której zapraszano podróżnych do skorzystania ze specjalnej letniej strefy relaksu z książką.
- na Stadionie Legii w Warszawie czekając na piłkarskie emocje przed meczem,

Ważnym elementem kampanii społeczno-wizerunkowej w 2023 r. była premiera animacji z bohaterami marki – molami książkowymi pod hasłem „Czytanie ma tylko dobre strony”, bazująca na 4-odcinkowym miniseriale. Głosów bohaterom użyczyli znani aktorzy, muzycy, influencerzy i sportowcy - powstał również w ramach kampanii mural z „Molami książkowymi” w centrum Warszawy.

Zadania zrealizowane w 2023 r. zgodnie z założeniami Planu Ewaluacji i Monitoringu NPRCz 2.0

Podstawą wszelkich działań realizowanych w zakresie ewaluacji i monitoringu NPRCz 2.0 jest „Plan Ewaluacji i Monitoringu Narodowego Programu Rozwoju Czytelności 2.0 na lata 2021-2025”, który zawiera założenia badawcze, szczegółowy opis zaplanowanych badań ewaluacyjnych oraz monitoringowych, a także założenia metodologiczne oraz organizacyjne prowadzonych badań.

Zgodnie z założeniami Planu Ewaluacji i Monitoringu w roku sprawozdawczym NCK zrealizowało dwa badania:

- **Ewaluację mid-term wraz z diagnozą sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla projektu kolejnej edycji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0.**

Głównym celem badania ewaluacyjnego była ocena realizacji NPRCz 2.0, uwzględniająca również diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej dla projektu kolejnej edycji NPRCz.

W raporcie ewaluacyjnym zawarto wnioski oraz listę 12 rekomendacji dotyczących działań podejmowanych w ramach Priorytetów 1, 2, 3 i 4. Wśród rekomendacji znalazły się m.in. sugestie dotyczące upowszechnienia aktualizacji analizy SWOT, zamieszczenia w Programie definicji czytelnictwa, standaryzacji sposobu raportowania danych sprawozdawczych, przyszłych analiz w ewaluacji ex post, uzupełnienia diagnozy zamieszczonej w NPRCz 2.0 o pogłębioną analizę potencjalnych beneficjentów, uwzględnienia w Priorytecie 3 specyfiki szkół ORPEG oraz propozycji premiowania działania bibliotek w sobotę zamiast traktowania tego jako obowiązkowego kryterium udziału w Priorytecie 1 NPRCz 2.0. dla projektu kolejnej edycji Programu.

- **Badanie dotyczące kampanii promocyjnej w podziale na komponent ilościowy oraz jakościowy.**

Celem badania było uzyskanie informacji na temat odbioru kampanii promocyjnej NPRCz 2.0, poziomu jej rozpoznawalności, kanałów i źródeł, za pośrednictwem których respondenci czerpią wiedzę na temat NPRCZ 2.0, oraz atrakcyjności czytania i korzystania z bibliotek w opinii respondentów.

Badanie zrealizowano w dniach 17-22 listopada 2023 r. na reprezentatywnej próbie 1004 Polaków w wieku 15 i więcej lat (w ramach sondażu wielotematycznego OMNIBUS). Wykorzystano metodę wywiadu bezpośredniego wspomaganego komputerowo z użyciem tabletów (TAPI). Efektem badania było sformułowanie 5 rekomendacji dotyczących m.in. zachowania ciągłości w przekazie skierowanym do osób starszych, uzupełnienia kampanii przekazem dotyczącym atrakcyjności bibliotek dla grup docelowych oraz kontynuacji badania rozpoznawalności osób promujących czytanie.

Po realizacji komponentu jakościowego badania kampanii promocyjnej NPRCz 2.0 powstał raport pt. „Czytelnictwo wśród osób starszych. Raport z badania”. Na cele badania wyznaczono m.in. ocenę wybranych materiałów promujących NPRCz 2.0, pogłębioną analizę motywacji czytelniczych w grupie osób powyżej 60 r.ż. oraz identyfikację mechanizmów związanych z zaprzestaniem czytania w tej grupie. Badanie zrealizowano w dniach 11-13 grudnia 2023 r. w formie 6 rozszerzonych zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI). Przeprowadzono je w 3 grupach składających się z kobiet oraz 3 grupach składających się z mężczyzn. Respondenci należeli do grup wiekowych w przedziale 60-69 lat oraz 70+. Efektem badania było 17 rekomendacji dotyczących promocji czytelnictwa wśród osób 60+ oraz 5 rekomendacji dotyczących działalności bibliotek. Znalazły

się w nich sugestie dotyczące m.in. budowania pozytywnego obrazu czytającego seniora, kreowania mody na czytanie oraz pokazywania konkretnych korzyści z czytania (np. pozytywnego wpływu na sprawność umysłową).

W 2023 r. badania ewaluacyjne - realizowane na potrzeby NPRCz 2.0, prowadzone były również przez Bibliotekę Narodową - Operatora Priorytetu 1.

- **Badanie poziomu czytelnictwa w 2023 roku**
Celem badania jest zbadanie i analiza stanu czytelnictwa w 2023 roku. W związku z dynamicznie zmieniającymi się preferencjami czytelnictwami oraz rozwojem nowych mediów (w szczególności elektronicznych) sytuacja czytelnictwa wymaga nieustannego monitorowania i dostosowywania działań do bieżących okoliczności.
W ramach zadania przeprowadzone zostało ilościowe badanie czytelnictwa książek metodą CAPI (Computer Assisted Personal Interview) na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie typu ad hoc obywateli Polski w wieku 15 lat i więcej, o liczebności co najmniej 2000 respondentów.
Z raportu wynika, że 43% Polaków przeczytało w 2023 roku co najmniej jedną książkę. To wzrost o 9 punktów procentowych, najwięcej od 10 lat. Wzrosło także zainteresowanie bibliotekami, szczególnie u młodych mężczyzn w wieku 25–39 lat. Stopniowo zmienia się też sposób pozyskiwania informacji o książkach. Coraz większą rolę odgrywa Internet, a szczególnie serwisy społecznościowe.

Wyniki badań poziomu czytelnictwa, zostały ogłoszone 12 kwietnia 2024 roku i są dostępne na stronie internetowej Biblioteki Narodowej <https://www.bn.org.pl/download/document/1712262172.pdf>

Wnioski z realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa

W 2023 r. zasadnicze założenia, przyjęte w Narodowym Programie Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021–2025, zostały zrealizowane.

Na realizację NPRCz 2.0 w 2023 r. zaplanowano kwotę 150.413 tys. zł, wydatkowano zaś 137.446 tys. zł. Stopień finansowania Programu wyniósł 91,4% planu. W roku 2023 z powodu niewydatkowania środków w budżetach Priorytetu 1 i 2 dokonano ich blokady w wysokości 34.500 zł (środki bieżące) oraz 11.668.061 zł (środki inwestycyjne).

W Kierunku interwencji 1.1 w roku 2022 spośród ponad 2 500 uprawnionych podmiotów prawie 6% bibliotek nie wzięło udziału w naborze, w roku 2023 takich bibliotek było już 19%. Jako powód podawano niemożność spełnienia jednego z obowiązkowych wymogów tj. otwarcia biblioteki w soboty (przez przynajmniej połowę sobót w roku przez 4 godziny) jak również brak możliwości wniesienia minimalnego wkładu własnego. Niewydatkowane środki – 4,6 mln zł w K.I. 1.1 zostały decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego przesunięte na realizację zadań w K.I. 1.2.

W Priorytecie 2 NPRCz 2.0 , największą trudnością dla realizujących zadania w 2023 r. ponownie okazał się czynnik zewnętrzny, jakim jest wysoki wskaźnik inflacji. Miało to niekorzystny wpływ na płynność prowadzonych inwestycji czy wymuszało niejednokrotnie konieczność pozyskania dodatkowego finansowania zadania czy rezygnacji z przyznanego dofinansowania . Od początku realizacji NPRCz 2.0 rezygnacje w K.I. 2.1 stanowią ponad 20% . Przyczyną odstąpienia od realizacji zadań w latach ubiegłych wskazywano m.in.: dofinansowanie uzyskane przez gminę w ramach Polskiego Ładu, znaczący wzrost kosztów realizacji przedsięwzięcia uniemożliwiający realizację zadania w założonej perspektywie czasowej, niemożność wyłonienia wykonawcy mimo przeprowadzenia procedury przetargowej, kwestie organizacyjne. Dlatego warto podkreślić, że w 2023 r. sytuacja dotycząca rezygnacji znacząco się unormowała bo wyniosła ok. 6%. Jako główną przyczynę wskazywano znaczący wzrost kosztów przeprowadzenia inwestycji.

W 2023 r. w związku z wprowadzoną blokadą niewydatkowanych przez Operatorów w 2022 i 2023 roku środków, które planowane były na realizację Kierunków Interwencji 1.1 oraz 2.1 - koniecznym stało się rozpoczęcie w 2023 r. procedury zmierzającej do aktualizacji zapisów Uchwały NPRCz 2.0. Obecnie w MKiDN trwają prace zmierzające do uzyskania ponownego wpisu do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów